

Handläggare
Annica Lempke
Kansli- och utredningsavdelningen

Diarienummer
2016KS/0020

Kommunstyrelsen

Redovisning av genomlysning av vård och omsorg

Förslag till beslut

Redovisningen godkänns.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Bakgrund

I december 2015 och januari 2016 genomfördes en genomlysning av verksamheten inom omsorgs- och välfärdssektorn, med anledning av vård- och omsorgsnämndens budgetunderskott om drygt 40 mnkr för 2015. Genomlysningen har behandlats av kommunstyrelsen samt vård- och omsorgsnämnden i mars 2016, med förslag på att vidta ett antal åtgärder.

Ärendebeskrivning

Vid sitt sammanträde i mars 2016 uppdrog vård- och omsorgsnämnden till egenregin inom vård och omsorg respektive till sektorschefen att vidta ett antal åtgärder utifrån genomförd genomlysning. Vid nämndens sammanträde i april lämnades bilagd redovisning avseende följande områden:

- Samla hemtjänsten i den egna regin i en resultatenhet
- Effektivare uppdrags- och bemanningsplanering
- Strategi för att begränsa användning av bemanningsföretag
- Översyn av antalet demensplatser
- Översyn av villkoren för LOV inom hemtjänst

Bedömning

Kommunstyrelsen uppmanade i mars 2016 vård- och omsorgsnämnden att vidta ett antal åtgärder med anledning av genomförd genomlysning inom vård och omsorg. En redovisning av påbörjade och genomförda åtgärder har lämnats, vilken föreslås godkännas.

Ekonomiska konsekvenser

En genomlysning av verksamheten inom omsorgs- och välfärdssektorn har genomförs utifrån vård- och omsorgsnämndens ekonomiska underskott om drygt 40 mnkr för 2015. Förslag på åtgärder syftar till att bidra till ökad effektivitet och därmed positiva

ekonomiska effekter så att nämnden kan hålla av fullmäktige tilldelad budgetram.

Konsekvenser för medborgarna

En effektivare förvaltning av kommunala verksamheter kommer medborgarna till del bland annat genom att effektivare nyttjande av skattemedel.

Konsekvenser för barn

Inga särskilda konsekvenser för barn har identifierats, utöver åtgärder för medborgare i övrigt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom omsorgs- och välfärdssektorn.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Protokollsutdrag kommunstyrelsen 2016-03-09 § 44	Biläggs
2	Protokollsutdrag vård- och omsorgsnämnden 2016-03-22 § 13	Biläggs
3	Protokollsutdrag vård- och omsorgsnämnden 2016-04-26 § 37	Biläggs
4	Tjänsteskrivelse Lägesrapport angående planering av åtgärder utifrån "Genomlysning av vård och omsorg i Värmdö kommun"	Biläggs

Sändlista för beslutsexpediering

Omsorgs- och välfärdssektorn
Vård- och omsorgsnämnden

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Frida Nilsson Ragnarsson
Sektorschef administration

Dnr 2016KS/0020

Kommunstyrelsen 2016-03-09 § 44

Genomlysning av vård och omsorg i Värmdö kommun

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av rapporten "Genomlysning av vård och omsorg i Värmdö kommun" och uppmanar vård- och omsorgsnämnden att genomföra följande åtgärder:

1. Samla den egna regin inom hemtjänsten i en resultatenhet.
2. Uppdra till egenregin inom vård och omsorg att skapa en effektivare uppdrags- och bemanningsplanering och att anta en strategi för att begränsa användning av bemanningsföretag.
3. I samband med översyn av avtal och överenskommelser för utförande av insatser inom vård och omsorg se över antalet demensplaner inom särskilt boende och övriga villkor för god kvalitet och effektivitet.
4. Redovisa till kommunstyrelsen vilka åtgärder som vidtagits med anledningen av rapporten senast i maj 2016.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Ärendebeskrivning

Genomlysningen av omsorgs- och välfärdssektorn utfördes under december 2015 och januari 2016. Efter studier av dokument, intervjuer och processkartläggning har konsulterna sammanställt iakttagelser samt redovisat analys och bedömning. Konsulterna har identifierat problemområden som kräver skyndsamma åtgärder för att förbättra effektiviteten inom sektorn. I tjänsteutlåtandet lämnas förslag till kommunstyrelsen om att uppmana vård- och omsorgsnämnden att genomföra vissa åtgärder.

Handlingar i ärendet

Genomlysning av vård och omsorg i Värmdö kommun, SALS 2016-02-16

Yrkanden

Filip Joelsson (MP) yrkar avslag till p. 1 i det utsända förslaget och bifall till p. 3 – 4. Beträffande p. 2 yrkar han att kommunstyrelsen beslutar:

2. Uppdra till egenregin inom vård och omsorg att skapa en effektivare uppdrags- och bemanningsplanering, utan att kompromissa med arbetsmiljön. Och att anta en strategi för att begränsa användning av bemanningsföretag.

Jan Dolk (KD) yrkar bifall till det utsända förslaget och avslag på Joelssons yrkanden.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen beträffande p. 1 beslutar enligt det utsända förslaget eller enligt Joelssons avslagsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt det utsända förslaget.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen beträffande p. 2 beslutar enligt det utsända förslaget eller enligt Joelssons ändringsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt det utsända förslaget.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen beslutar enligt det utsända förslaget p. 3 – 4 och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt det utsända förslaget.

Reservationer och protokollsanteckningar

S-gruppen lämnar följande reservation:

”Den socialdemokratiska gruppen reserverar sig mot beslutet. Vi ser i och för sig att många av de åtgärder som rapportförfattarna föreslår, inklusive kommunstyrelsens förslag till beslut, har viss relevans. Men det finns alltför stora brister på helheten i vård- och omsorgsnämndens verksamhet som inte rimmar med vår politik för att acceptera endast enstaka åtgärder utan att man tar ett helhetsgrepp. Det handlar enligt vår mening bland annat om det nuvarande systemet för hemtjänst, den rättsosäkra LSS-handläggningen (lagen om särskilt stöd och service), bristfälliga planeringen av äldreboende, höga sjukskrivningstal och avsaknad av rätt till heltid för personalen.

Vi saknade till exempel ett antal relevanta åtgärdsförslag, såsom att:

- * Omedelbart utreda möjligheten till hemtagning av externa boendeplaceringar inom LSS.
- * Planera för och skyndsamt beställa tillräckligt antal platser på särskilda boenden för att möta aktuellt och framtida behov av demens respektive somatiska platser.
- * Öka konkurrensneutraliteten mellan egenregin och privata utförare i enlighet med rapportens slutsatser om brister i LOV-utformningen (lagen om valfrihet).
- * Se över ersättningsmodellen för hemtjänsten för att öka effektiviteten och minska kostnaderna genom att införa individuella behovsnivåer utan minutredovisning.
- * Se över ersättningsmodellen för särskilda boenden, bland annat genom att kompensera för särskilda geografiska förutsättningar.
- * Införa tydliga, transparenta och rättssäkra kriterier för biståndsbedömning för plats på särskilt boende.
- * Tydliggöra vård- och omsorgsnämndens behov i kommunens bostadsplanering (bostadsförsörjningsplan, översiktsplan, befolkningsprognos o dyl).
- * Uppmana kommunfullmäktige att anvisa medel för att täcka de underskott som inte åtgärdas av kommunstyrelsens förslag till beslut. Det råder nämligen en solklar underfinansiering, inte minst av verksamheterna för funktionsnedsättning.

Det allvarligaste med dagens ärende vid kommunstyrelsen är ändå att det pågår en visklek inom vår förvaltning som påstår att Värmdös biståndshandläggning skulle vara för generös. Dessa uppgifter förmedlas okritiskt av rapportförfattarna och tjänstescri-

velsen transporterar därefter in dem i tjänsteskrivelsen. Rapportförfattarna medger att uppgiften kommer ifrån en enskild chef inom förvaltningen. När vi frågar efter den rapport/jämförelse som det hänvisas till, har sektorschefen ingen kännedom om denna, utan att det är en uppgift från en enskild tjänstemän. Det är helt oacceptabelt.

Dessa uppgifter visar sig vara helt grundlösa när vi tittar på officiell statistik. Enligt SCB har Värmdö kommun den tredje lägsta kostnaden för LSS-insatser i Stockholms län, 3502 kr/inv. Värmdö kommun är alltså inte generös i den bemärkelsen att vi har höga kostnader för LSS. Inom ramen för det kommunala utjämningsystemet för LSS straffar sig dessutom kommunens snålhet då den leder till att kommunen så länge den har lägre kostnader än andra kommuner måste betala till andra kommuner som har högre kostnader för LSS.

Det är extra allvarligt eftersom dessa uppgifter nu tas till intäkt för den slakt av LSS-timmar som påbörjades i fjol, ungefär samtidigt som en ny biståndschef anställdes. De kraftiga nedskärningarna av LSS-insatser drabbar enskilda medborgare. De förvägras att få behov som lagen ska garantera dem uppfyllda. Det finns ett flertal fall av flagranta misstolkningar av lagen. Nedan några exempel:

* En person som fick stora delar av sin ledsagning (15 av 61 timmar) indragen och fick rätt i Förvaltningsrätten och alla timmar tillbaka, ”straffas” med ett beslut som bara sträcker sig fem månader - helt i strid med lagstiftningens intentioner. Beslut ska vara varaktiga, det har JO tydligt uttalat. Funktionsnedsättningen är livsvarig och insatserna ska vara långsiktiga.

* Värmdö kommuns förvaltning och politiska ledning i vård- och omsorgsnämnden hänvisar till rättspraxis. Men den rättspraxis de hänvisar till är ofta felaktig. Personen som fick alla sina 61 timmar tillbaka av Förvaltningsrätten, hade bara något år tidigare överklagat en total indragning och fick då alla timmar tillbaka av rätten, fast han tvingades då vara utan i två år på grund av handläggningstiden. Det om något borde vara rättspraxis.

* En person med ryggmärgsbräck sedan födseln har blivit av med allt sitt boendestöd (drygt 40 timmar). Han är förlamad sedan födseln och saknar helt balans. Han klarar inte sin personliga hygien eller att tillfredsställa sina basala mänskliga behov utan hjälp.

* Personer som får avslag, ska enligt förvaltningen få hjälp av handläggaren som ger avslag att överklaga. Insatser kapas medvetet cyniskt med en aktiv uppmaning att personer ska överklaga. Men våra medborgare som tillhör någon av LSS-kretsarna och deras anhöriga, har ofta inte resurser, tid, kraft, förmåga eller ork att ge sig in i komplicerade överklagandeprocesser.

* Genom verkställighet och helt utan politiska beslut har förvaltningen infört en handlingsplan mot ej verkställda beslut med att uttalat förvägra personer som bor i gruppboende ledsagning och kontaktperson - detta trots att det finns rättsfall som ger även personer i gruppboende rätt till sådana insatser.

* De politiskt beslutade riktlinjerna för handläggning av LSS-ärenden innehåller flera tveksamheter och felaktigheter i förhållande till lagstiftning och förarbeten, såsom:

1. "I första hand är det LSS och SoL lagstiftning och domar av prejudicerande karaktär som är vägledande i handläggningen och riktlinjerna ska ses som ett komplement till lagstiftningen." Det kan inte stå "i första hand". Det ÄR lagen som gäller, den är inte vägledande - den är styrande. Riktlinjerna kan inte vara ett "komplement", möjligen ett stöd.
2. "I första hand bör verksamhet som finns i kommunen anlitas då närhetsprincipen ska gälla i Värmdö kommun." Det finns inget i "första hand" i lagstiftningen. Det är den enskilde individens behov som ska styra. Närhetsprincipen handlar om att insatser ska vara lätt tillgängliga för individen, inte att de ska ske i hemmet.
3. "Vård och omsorgsnämnden vill ytterligare främja delaktigheten för den enskilde eller dennes företrädare och intresseorganisationer genom rådet för funktionshinder som har sammanträde regelbundet." Det här räcker inte enligt 15.7 § i LSS. Den enskilde måste få annan hjälp i sitt självbestämmande i själva LSS handläggningen. Organisationer ersätter inte den enskilde. Samverkan med ett råd som styrs av förtroendevalda är helt irrelevant i sammanhanget. Våra yrkanden att riktig samverkan enligt denna paragraf ska ske, har röstats ned.
4. "I handläggningen ska hänsyn tas till föräldraansvaret samt till barnets möjligheter att få leva ett liv som andra barn. Normen för vad som kan anses normalt föräldraansvar utgörs av den omvårdnad en förälder normalt ger till ett barn i aktuell ålder utan funktionsnedsättning." LSS-handläggarens sunda förnuft är bättre när det gäller vad som är normalt föräldraansvar än chefers eller politikers uppfattning. Nu får individer avslag på ledsagning med hänvisning till ett föräldraansvar som inte är normalt. Hur många föräldrar till barn utan funktionsnedsättningen springer med sitt barn ute på fotbollsplanen och berättar och visar vart man ska sparka bollen? Handläggaren ska bedöma efter vad som är normalt, inte vad som sparar pengar.
5. "LSS är en rättighetslag och det betyder att alla som tillhör personkretsen har rätt att söka insatser, om behovet inte tillgodoses på annat sätt." Det är borde vara formulerat "om behovet faktiskt inte tillgodoses".
6. "Alla beslut följs upp minst en gång per år och nyprövas när beslutet löper ut eller omprövas om behovet har förändrats." Allt behöver inte följas upp varje år. Insatserna är oftast tills vidare om LSS skall följas (kontinuitet)."

Filip Joelsson (MP) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ej tjänstgörande ersättaren Mats Skoglund (V) antecknar till protokollet att han skulle ha biträtt Joelssons yrkande om han varit beslutande vid dagens sammanträde.

Sändlista
VON

Dnr 2016VON/0037 Vård- och omsorgsnämnden 2016-03-22 § 13

Genomlysning av vård och omsorg

Vård- och omsorgsnämndens beslut

1. Det uppdras till egenregin inom vård och omsorg att skapa en effektivare uppdrags- och bemanningsplanering och att anta en strategi för att begränsa användning av bemanningsföretag.
2. Det uppdras till sektorschef att göra en översyn av villkoren för LOV-systemet för hemtjänst och återkomma med förslag till justeringar.
3. Det uppdras till sektorschef att återkomma med förslag till antal demensplatser inom särskilt boende och var dessa ska vara lokaliserade.
4. Det uppdras till sektorschef att redovisa vidtagna åtgärder till nämnden vid sammanträdet i april.

Beslutsnivå

Vård- och omsorgsnämnden

Ärendebeskrivning

Genomlysningen av omsorg- och välfärdssektorn utfördes under december 2015 och januari 2016. Konsulterna har identifierat problemområden som kräver skyndsamma åtgärder för att förbättra effektiviteten inom sektorn. Kommunstyrelsen beslutade 2016-03-09 § 44 att uppmana vård- och omsorgsnämnden att genomföra ett antal åtgärder. I tjänsteskrivelsen lämnas ett antal förslag till åtgärder.

Yrkanden

Britt Lindmark (L) yrkar bifall till liggande förslag.

Henrik Paulsen (S) yrkar bifall till punkt 1,2 och 3 i liggande förslag samt framställer följande tilläggsyrkanden.

1. "Det uppdras till förvaltningen att utreda relevansen i uppgiften om att Värmdös biståndsbedömning är generös.
2. Det uppdras till förvaltningen att utreda möjligheten till hemtagning av externa boendeplaceringar inom LSS.
3. Det uppdras till förvaltningen att planera för och skyndsamt beställa tillräckligt antal platser på särskilda boenden för att möta aktuellt och framtida behov av demens respektive somatiska platser.
4. Det uppdras till förvaltningen att öka konkurrensneutraliteten mellan egenregin och privata utförare i enlighet med rapportens slutsatser om brister i LOV-utformningen
5. Det uppdras till förvaltningen att se över ersättningsmodellen för hemtjänsten för att öka effektiviteten och minska kostnaderna genom att införa individuella behovsnivåer utan minutredovisning.

6. Det uppdras till förvaltningen att se över ersättningsmodellen för särskilda boenden, bland annat genom att kompensera för särskilda geografiska förutsättningar.
7. Det uppdras till sektorschef att redovisa vidtagna åtgärder avseende punkterna 1-3 i liggande förslag till beslut till nämnden vid sammanträdet i april och punkterna 1 -6 avseende tilläggsyrkandena vid sammanträdet i augusti."

Ali Özturk (V) yrkar bifall till Paulsens tilläggsyrkanden.

Britt Lindmark (L) yrkar avslag på Paulsens tilläggsyrkanden.

Beslutsordning

Ordföranden frågar om punkt 1, 2, 3 och 4 i liggande förslag bifalles och finner att de bifalles.

Ordföranden frågar om Paulsens tilläggsyrkanden bifalles eller avslås och finner att de avslås.

Votering begärs. Följande voteringsproposition uppläses och godkänns:

"Den som avslår Paulsens tilläggsyrkanden röstar ja, den som bifaller röstar nej."

Följande röstar ja:

Jan Dolk (KD), Britt Lindmark (L), Kerstin Öhman Moberg (M), Jessie Wall Freyne (M), Jorge Tenorio (L) och Christina Svenby (C).

Följande röstar nej:

Henrik Paulsen (S), Joachim Vogel (S), Elisabeth Karlsson (S), Ali Özturk (V) och Turid Stenhaugen (MP).

Nämnden beslutar med 6 ja-röster mot 5 nej-röster att avslå Paulsens tilläggsyrkanden.

Reservationer och protokollsanteckningar

(S)-gruppen anmäler följande skriftliga reservation.

"Som framgår av verksamhetsberättelsen för 2015 så redovisade nämnden ett underskott om drygt 40 mnkr för 2015. Den moderatstyrda alliansen har inte sett sig mäktiga till att själva utreda skälen till det stora underskottet utan har istället valt att anlita en extern konsult att utföra detta arbete.

Konsulten har identifierat en stor mängd förbättringsområden/brister i den undersökta delen av verksamheten. Av rapporten framgår att personalkostnaderna ökat och att kommunen externt köpt "mycket kostnadskrävande" boendeplaceringar. Vidare sägs det att kommunen bör anta en strategi som begränsar köp av tjänster av bemanningsföretag. Brister i effektiviteten påtalas. Den effektiva tiden inom hemtjänsten bedöms vara för låg/extremt låg.

Konkurrensneutralitet mellan den kommunalt och externt drivna hemtjänsten bör införas såtillvida att den externt drivna verksamheten inte längre ska gynnas. De särskilda boendena lider av tomtid vid hyresgästväxlingar. Uppdragsplanering och bemanningsplanering kan bli effektivare. Det kan vara värt att särskilt kommentera två av de angivna förbättringsområdena.

När det gäller de externa boendena har denna fråga varit aktuell sedan åtminstone 2008/2009 då förslag fanns att köpa en fastighet på Värmdö. Detta motarbetades av en del politiker med argument om att det skulle bli så oerhört svårt och dyrt att anpassa fastigheten till den standard som krävdes. Trots att det visades att dessa farhågor inte hade något fog för sig så missades denna möjlighet. Under de efterföljande 7-8 åren har det uppenbarligen inte gjorts några allvarliga försök alls att komma tillrätta med denna brist. Detta innebär att ett betydande antal miljoner onödigtvis använts till externa placeringar som istället kunde ha använts till mer angelägna ändamål. Denna senfärdighet är inte acceptabel.

Avseende den kommunalt drivna hemtjänsten har denna haft problem sedan åtminstone 2008/2009. Verksamheten var ett stående inslag på den då ansvariga nämndens (produktionsstyrelsen) sammanträden. Det är anmärkningsvärt att det inte gått att få ordning på verksamheten under alla de år som förflutit sedan dess. Under slutet av mandatperioden 2010-2014 lär stora förbättringar ha uppnåtts men därefter har bekymren accelererat. Därför är det nu dags att ta ett helhetsgrepp för att brukarna ska få bästa möjliga service och personalen få drägliga arbetsförhållanden.

Allvarligast är emellertid påståendet i tjänsteskrivelsen om att budgetunderskottet inom funktionshinderområdet hänför sig till, bland annat, "tidigare fattade beslut avseende insatser av stor omfattning". Denna passus i tjänsteskrivelsen torde hänföra sig till konsulternas påstående om att den tidigare biståndsbedömningen avseende LSS (lag om stöd och service till vissa funktionsnedsatta) varit för generös. Noteras kan här att konsulterna till att börja med skriver att bedömningen "kanske" sträcker sig utöver rättspraxis, sid 23. Längre fram i dokumentet tar de bort denna reservation utan någon förklaring. Det är påståendet om den generösa bedömningen som legat till grund för den ovan citerade passusen i tjänsteskrivelsen och som fått de drakoniska följderna för brukarna där insatserna dragits ned med nästan 50 procent.

Då skrivningen fått så dramatiska konsekvenser för de som kanske behöver samhällets stöd allra mest har det varit av stor vikt att undersöka relevansen i påståendet om att kommunens biståndsbedömningar, kanske, varit för generösa och gått utöver rättspraxis. Konsulterna har konfronterats med sitt påstående men har då inte kunnat ange någon annan grund för uppgiften än att det varit en tjänsteman i Värmdö kommunen som uppgett detta. Vid kontakt med berörd sektorschef har inte heller denne kunnat prestera någon dokumentation till stöd för de angivna påståendena. Information har emellertid kunnat inhämtas från såväl SKL som SCB. Av denna information framgår det att Värmdö kommun ligger bland de kommuner som har allra lägst kostnader för LSS insatser avseende såväl kostnaden för varje Värmdöbo som kostnaden för varje person som erhåller aktuellt stöd. Det kan således konstateras att Värmdö kommun inte alls varit för generös utan uppvisar en sparsam kostnadsbild. Att konsulterna inte undersökt underlaget för det aktuella påståendet får anses som anmärkningsvärt. Att inte heller kommunen gjort så får anses som än mer anmärkningsvärt, detta särskilt som den nya tillämpningen fått så stora och förödande konsekvenser för många brukare.

Baserat på utredningen valde vi socialdemokrater att framställa några tillägg till de förslag till beslut som tjänsteskrivelsen innehåller. Det första tilläggsyrkandet är föranlett av den uppenbarligen felaktiga uppgiften att kommunen skulle vara alltför generös. Vi ser här ett värde i att kommunen själv går till botten med relevansen i påståendet om generösa biståndsbedömningar. Övriga yrkanden baserar sig i allt väsentligt på konsulternas iakttagelser och förslag till åtgärder. Vid nämndmötet uppgavs det att förbättringsarbete pågår men vi menar att politiken bör manifesteras sin vilja i formliga beslut. Tyvärr visade sig majoriteten inte ha samma vilja som vi att ta en kraftig och tydlig taktpinne i det som måste göras. Det beklagar vi.

Sammanfattningsvis är vi av den uppfattningen att mycket pengar rinner ut till ingen nytta på grund av en ineffektiv organisation och att detta måste åtgärdas så att skattemedlen går till det verksamheten är till för, nämligen att stödja medborgarna. Vi menar även att politiska beslut inte får fattas på så lösa grunder som nu skett avseende neddragningen av det stöd medborgarna har rätt till enligt LSS. I sistnämnda hänseende bör biståndsbedömningen återgå till tidigare tillämpning, detta för att den nuvarande rättsstridiga tillämpningen av lagen ska upphöra och berörda ska kunna leva ett så normalt liv som möjligt."

Turid Stenhaugen (MP) anmäler en protokollsanteckning. Vid tidpunkt för justering hade ingen protokollsanteckning inkommit.

Handlingar i ärendet

Rapport, genomlysning av vård och omsorg i Värmdö kommun
Protokollsutdrag, KS 160309 § 44

Sändlista

Kommunstyrelsen

justering

utdragsbestyrkande

Handläggare
Carina Widmark
Omsorgs- och välfärdssektorn

Diarienummer
VON2016/0037

Vård- och omsorgsnämnden

Lägesrapport angående planering av åtgärder utifrån "Genomlysning av vård och omsorg i Värmdö kommun"

Förslag till beslut

1. Rapporten godkänns.
2. Rapporten överlämnas till kommunstyrelsen.

Beslutsnivå

Vård- och omsorgsnämnden

Sammanfattning

Genomlysningen av omsorgs- och välfärdssektorn utfördes under december 2015 och januari 2016. Konsulterna har identifierat problemområden som kräver skyndsamma åtgärder för att förbättra effektiviteten inom sektorn. Kommunstyrelsen uppmanade enligt beslut 2016-03-09 § 44 vård- och omsorgsnämnden att genomföra ett antal åtgärder. Vård- och omsorgsnämnden beslutade därefter 2016-03-03 § 13 att ge sektorschefen motsvarande uppdrag kompletterade med uppdrag att göra en översyn av villkoren för LOV systemet för hemtjänst. Rapport om vidtagna åtgärder ska ges till nämnden vid sammanträdet i april.

Bakgrund

Det ekonomiska resultatet för år 2015 innebar ett underskott för Vård- och omsorgsnämnden (VON) på drygt 40 mnkr. Underskotten hänför sig framförallt till finansiering av insatser för personer med funktionsnedsättning och äldreomsorgens kostnader för egenregi i hemtjänst och särskilt boende.

I november 2015 gav kommunstyrelsen kommundirektören i uppdrag att genomföra en genomlysning av vård- och omsorgsnämndens verksamheter i Värmdö kommun. I december 2015 och januari 2016 genomfördes genomlysningen. För äldreomsorgens del berodde överskridandet av budgeten huvudsakligen på ökande kostnader för personal som inte kunnat inrymmas i de intäkter verksamheterna får för de utförda insatserna enligt beslutade ersättningsnivåer.

Kommunstyrelsen uppmanade enligt beslut 2016-03-09 § 44 vård- och omsorgsnämnden att genomföra följande åtgärder:

1. Samla den egna regin inom hemtjänsten i en resultatenhet.

2. Uppdra till egenregin inom vård och omsorg att skapa en effektivare uppdrags- och bemanningsplanering och att anta en strategi för att begränsa användning av bemanningsföretag.
3. I samband med översyn av avtal och överenskommelser för utförande av insatser inom vård och omsorg se över antalet demensplaner inom särskilt boende och övriga villkor för god kvalitet och effektivitet.
4. Redovisa till kommunstyrelsen vilka åtgärder som vidtagits med anledningen av rapporten senast i maj 2016.

Vård- och omsorgsnämnden beslutade därefter 2016-03-03 § 13 att:

1. egenregin inom vård och omsorg ska skapa en effektivare uppdrags- och bemanningsplanering och att anta en strategi för att begränsa användning av bemanningsföretag.
2. genomföra en översyn av villkoren för LOV systemet för hemtjänst och återkomma med förslag till justeringar.
3. lämna förslag till antal demensplatser inom särskilt boende och var dessa ska vara lokaliserade
4. redovisa vidtagna åtgärder till nämnden vid sammanträdet i april.

Ärendebeskrivning

Nedan beskrivs påbörjade och genomförda åtgärder med anledning av kommunstyrelsens och vård- och omsorgsnämndens beslut

Samla hemtjänsten i den egna regin i en resultatenhet

Beslut är fattat om en samlad resultatenhet för egenregins hemtjänst. Frågan är väl förankrad i de berörda verksamheterna och samverkan med berörda arbetstagarorganisationer är genomförd. Sammanslagningen innebär att antalet anställda inom ledning och administration reduceras med 30 procent. Huvudfokus är att öka relationen utförd tid i förhållande till total betald arbetstid. Detta ska ske genom ökad styrning, planering, kontroll och uppföljning, i kombination med ett nära stöttande och coachande ledarskap via gruppleddare i det praktiska arbetet. En central bemanningsfunktion införs, vilket möjliggör att visstidsbemanning kan ske med längre framförhållning och att en intern vikariepool kan byggas upp.

Inom den operativa nivån tillskapas fyra geografiskt indelade grupper som leds av gruppchef och gruppleddare i den dagliga verksamheten. Sammanslagningen kommer inte att påverka situationen för de personer som tar emot hemtjänst.

Effektivare uppdrags- och bemanningsplanering

Inom särskilt boende har grundbemanningen setts över och optimerats, i samverkan med berörd personal. Det innebär en något mindre bemanning vissa tider på dygnet. Personal omfördelas nu mellan avdelningarna efter behov. Daglig bemannings-anpassning görs för att minimera behovet vikarier och ersättare vid plötslig sjuk- eller annan frånvaro. På Gustavsgården kommer försök att göras med individuella scheman för medarbetare. Utvärdering sker kontinuerligt. Kommande åtgärder inom särskilt boende är att införa systemstöd för schemaläggning och bemanningsplanering.

Hemtjänsten har en ökad andel rörlig personal för att kunna hantera variationer i antalet kunder, samt oplanerad frånvaro och larmuttryckningar. IT-system för daglig bemanning och SMS-inkallning av vikarier för korta pass har anskaffats. Sammanslagning av de nuvarande två resultatenheterna innebär gemensam bemanningshantering för hela hemtjänstens verksamhet och gör att personalresurserna kan nyttjas mer effektivt.

Strategi för att begränsa användning av bemanningsföretag

Användning av bemanningsföretag sker endast som "sista utväg" för att klara nödvändig vård och omsorg. Först undersöks möjligheten till omfördelning av tillgänglig personal och därefter inkallande av timvikarier eller tillsvidareanställd ledig personal. Vid behov erbjuds ordinarie deltidanställda personal utökad arbetstid. Sjuksköterskor på ordinarie tjänster täcker upp för varandra vid kortare frånvaro. Beslut om att kalla in bemanningsföretag fattas av enhetschef och delegeras till bemanningsplanerare och sjuksköterska som arbetar helg.

Översyn av antalet demensplaner

Utredning pågår för att följa upp dagens antal boende i särskilt boende med demens och bedöma den framtida behovsutvecklingen. Idag finns 92 demensplatser fördelade på kommunens särskilda boenden. Dessa är samtliga belagda. Utöver detta finns ytterligare 39 personer med demensdiagnos boende på s.k. på somatisk plats samt ca 20 boende med demensliknande symtom. Förhandsbedömningen är att antalet demensplatser behöver utökas successivt med ca 25 stycken under en övergångstid om ett till ett och ett halvt år. De fyra boendena har lokalmässigt olika förutsättningar för att bedriva effektivt omhändertagande av hög kvalitet för denna målgrupp vilket behöver beaktas vid beslut om var dessa platser ska vara lokaliserade.

Översyn av villkoren för LOV inom hemtjänst

Arbete pågår med att se över nuvarande villkor i förfrågningsunderlaget för LOV inom hemtjänsten för att se om det finns anledning att föreslå förändringar. I detta sammanhang görs jämförelser med ett antal andra kommuner. Går det, i enlighet med fullmäktiges inriktningsbeslut om ökad valfrihet, att öka intresset hos externa leverantörer att etablera sig och utveckla sina verksamheter i Värmdö. Ersättningsnivån för dessa tjänster är hög i förhållande till andra kommuner varför justering av denna ej kommer att föreslås. En annan fråga är om det finns behov av att förbättra informationen till såväl brukare som utförare.

Bedömning

Ovan redovisade genomförda, pågående och planerade åtgärder bedöms medföra en positiv utveckling av kostnadseffektiviteten inom vård- och omsorgsverksamheterna i kommunens egen regi.

Ekonomiska konsekvenser

Rapporten medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Rapporten medför inga konsekvenser för miljön

Konsekvenser för medborgarna

Rapporten medför inga konsekvenser för medborgarna

Konsekvenser för barn

Rapporten medför inga konsekvenser för barn

Sändlista för beslutsexpediering

Kommunstyrelsen

Maria Larsson Ajne
Sektorschef
Omsorgs- och välfärdssektorn

Said Mousavi Ahi
Kvalitetschef
Utvecklingsavdelningen